

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG
 ENGEDELMÉVEL.

o o o o o o o o

Nro 22.

Költ Bétsben, Böjt-más Havának (Mártziusnak)
 18-dik napján 1796-dik Elztendőben.

Hadi Környüállások.

Regensburgból Mártz. 12-dikénn: —
 „Tegnapelőtt érkeztek ide nyóltz bagá-
 zsiás szekerei; három tsézaí (fel-kotsijai);
 és hatvanhat lovai *Károly Fő-Hertzeg-*
nek, 's ma ismét tovább folytatják útjo-
 kat a' *Rajnai Sereg* felé, hová *Ő Fő-Her-*
tzegségének a' *Secretáriussa Lehnert Úr* is
 el ment már.“

Verónán menvénn által *Korfzika* fe-
 Z

lé, a' *Royal Etranger* nevezetű *Frantzia* Kiköltözttekből álló Regiment, annak Fejét Báró *Durlert*, Feldmarschiali rangra emelte a' most *Veronában* tartózkodó öregebbik testvére Néhai 16-dik *Lajos Fr. Királynak*.

A' *Konstántzinápolyi* újabb Tudósítások szerént, meg-ütköző félben voltak egymással az *Archipelaguson* lévő *Frantzia* és *Anglus* Hajósseregetskek.

Aquisgránum (Aachen) Városából Febr. 28-dikán: — „A' *Móza* és *Rajna* között el-foglalt Német-Birodalmi Tartományokat másképpen kezdik kormányoztatni a' *Frantziák*, mint kormányoztatták volt ekkoráig. A' Fő-Kormányszék helyébe t. i. mellynek Tagjai *Hazafiak* voltak, három született *Frantziából* állított egy Kommissziót a' *Párisi Direktórium*. A' *Kerületekbéli* Al-Kormányszékek helyett pedig *Ágensseket* nevez-ki az említett Kommisszió. Egy *Ágens* mellett nem lehet több két *Secretáriusnál*.“

Wéselből Mártz. 2-dikán: — „*Víz-sza* - érkezőn *Jourdan* *Frantzia* *Vezér* a' maga *Seregéhez*: fényes tzeremóniájú örvendezéssel fogadtatott.“

Souci *Állzonság*, ki a' *Fr. Király-Kisállzont* *Párisból* *Bétsbe* kíserte volt, még 7-dik *Mártz. bann* is *Basileában*, tartózkodott, mivel vissza-menetelére nem kaphatott passzust a' *Fr. Direktóriumtól*.

Svéd Cancellárius Báró *Engeström*, *Stokholmból Londonba, Londonból Párisba*; 's *Párisból Basileába* érkezett; a' honnan, minekutánna több rendbéli tanátskozasokat tartott volna egynehány napok alatt, *Tsázfári Minister B. Degelmannal*; és a' *Fr. Követtel Barthelémy Úrral*: *Béts* felé vette útját ebben a' Hónapban.

Frigyes - Belgyiomból. —

Frízia *Frigyes - Tartományban* kéntelenek voltak a' *Képviselők* meg-eggyezni egy *frantzia módi Batáviai Nemzeti-gyűlésnek* össze-hívattatásába; mert ezen fel-tétel alatt állítódtak vala vissza *Február. 11-dik* napján *Dumonceau Fr. Generális* által hivatalyoknak folytatásába; melly-től az össze-tolakodott *Louwardeni Nép* által meg-fosztattak volt *Jan. 26-dikán*; de másodszor is kéntelenítették el-hagyni helyeket, és *Frízián* kívül kerestek magoknak menedékhelyet. Eggyet közzülök, *Joha* nevezetű *Prédikátort*; fel is akasztott dühösségében a' *Nép*; 's más előkelő *Személyeket* is öldösött le. Az új *Képviselők*; egy *Hirdetményt* tettek közönséges-sé; mellybenn a' többek között jelentik:

1.) Hogy mind *Azok*, kik *26-dik Januáriustól* fogva, mint a' *Nemzet'* bizodal-mára méltatlanok el-bötsáttattak, és számadásra köteleztettek: annakutánna pedig fegyveres erővel ismét *Képviselők'* gyűlését formáltak magokból, úgy

fognak tartatni, mint ha Nemzet' bántás' vétkébe ejtették volna magokat. 2.) Minden Tagjai és Bízatosai a' Képviselő'k gyűlésének, a' kik, engedelem nélkül távoztak el, és első parantsolatra ismét meg nem jelennek: el-vezítették a' Nemzet' bizodalját, és meg-árestáltatnak. (Mintegy húsz efféle Személyek meg-vagynak nevezve a' Hirdetményben.) 3.) Minden Hirdetmények, és Végzések, a' mellyek, 26-dik Januáriustól fogva 11-dik Februáriusig vették ki kötelező erejeből (kaszáltattak), a' magokat erőszakosan vissza tett Képviselő'k által: ismét vissza-helyezettettek előbbeni egész kötelező erejékbe, és valamely rendelések Február. 11-dik napjától fogva költek, semmikké tétetnek. 4.) A' Nemzeti-gyűlés végett törvényesen lett minden választatások meg erősítettnek. 's a' t.

Hágából Febr. 29-dikénn: — „Hiteles fel számlálás szerént, áll most a' mi Közönséges - Társaságunk' tengeri ereje: huszonnégy líneabéli Katona-hajókból; harmincz Fregátokból; tizenhat Kutterekből; és hat ágyúzó-tsónakokból, mellyek rész szerént készen vagynak; résszerént készí tődnek. “

„*Lejdai* Próffeszor *Valkenaer* rendeltett Fő-Kormányfzékünk által a' *Spanyol* Udvarhoz Követtségbe. “

Mártz. első napján el-kezdett Ülést tartani a' Nemzeti-gyűlés, *Paulus Péter* előlülése alatt.

Frantzia - Országból. —

Grégoire, Saurine, és Royer Pap Urak, a' *Verszáliai* Megyebéli Papokat özsze akarták gyűjteni Püspök választás végett Febr. 25-dik napjára, egy *Verszáliai* Templomba, melly a' Sz. *Lajos'* nevéről neveztetik. Tudósítatván a' Direktórium e' szándékról a' Belső-bátorságra-ügyelő Minister által, mindjart parantolatot adott ki, hogy az említett Sz. *Lajos'* Temploma zárattassék bé, és a' *Seine (Sequana) 's Oise (Isara)* folyó vizekről neveztetett Közönséges-Társasag-osztálybéli Törvényfzék mellett lévő Közönséges Vádoló-Prokátorral közöltessenek mind azon Személyeknek neveik, a' kik Szerzői és Alólírói voltak ezenn titulusú Írásnak: *Actes dy Synode tenu, par les curés du Diocése de Seine, le siége vacant, à Versailles, dans l'Église Cathédrale de Saint-Louis, le 18 Janvier et jours suivans de I. C. 1796, imprimé à Versailles.* („Aktái azon Zsinatnak, mellyet a' *Szequánai* Megyebéli Plébánusok, a' Püspöki Szék' üressen való lételének alkalmazosságával tartottak *Verszáliában*, Sz. *Lajos'* Cathedrálé Templomában, Januáriusnak 18-dik és követő napjain, Jésus Chri-

husnak 1796-dik esztendejében. Nyomtatattak *Verzáliában.*)

Egynehány helyeket, mellyekben magános Gyűlések tartattak *Párisban* bé-záratott a' Direktórium; 's a' *Párisban* múlató minden Idegenekkel újj passzusokat váltattott.

A' Szabadságról

így ír egy *Párisi Újságnak* közélebb költő Darabja: „A' Szabadság' neve, reggeltől fogva estig hangzik az én füleimben egynehány esztendőktől fogva, és soha se' vólt Nép, nagyobb szorongattásban 's nyomattatásban, mint azóltától fogva a' frantzia, a' mióta szabaddá és republikánussá nevezte magát. A' tettzés szerént való árestálások, büntetés alatt megvagnak tiltva; még is sokkal több most a' *Lettres de Cachet*; mint az előbbeni igazgatás alatt. Eggyetlen egy közönséges Tisztviselő se' büntettetik meg azokért: sőt még ki-neveti Azt, a' ki panaszollya, hogy Ő ártatlanul ült négy öt nap árestomban. “

Stoffletnek — ennek a' Republikánusok ellen tsak mostanság újra fel-tamadott Suá-nok' Vezérjének — el-fogattatását így adta elő *Hedouville* Republikánus Generális, a' Had-Ministerhez botsátott Tudósításában: „*Cholet* Városá' szomszédságában (*Páristól* Dél és Napnyugot között mintegy hetven órányi járó-földre) *Saugreniere* nevű falu' majorjában tartózkod-

dott vólt *Stofflet*, két Adjutánsokkal; két Kurírokkal; és egy Szolgalegénnyel együtt, Febr. 22-éik éjtfzakáján. Ezen helyet *Loutil* a' *Párisi* Granátérosok' Vezérje, 's az Adjutánsa *Cossin*, velek lévő kétszáz embereikkel együtt egésszen körül vévén, kotzogatattak a' Major-ajtaján. — „Ki van ott? e' lett a' kotzogatásra belőlről a' Kérdés: mellyre ismét a' felelet e' vólt: „Rojalisták. E' szerént szabadon bébotsáttattak a' Republikánusok, kik is azonnal néki estek *Stofflet*nek és a' Hozzátartozóinak. *Stofflet* nyakon kapván egy Granátérost, szinte megfojtotta Azt, hanem a' nagyobb erő által tsak ugyan le-tiportatott, megkötöztetett, és mind Ő, mind a' véle vólt Személyek, Febr. 24-dikén *Angers'* (*Andegavum*) Városába vitettek.

Kis-Britanniából valamennyi Tudósítások érkeztek mostanság *Páris*ba: mind azt írják *Charetter*ről, hogy egynehány kevés izámú meg-hitt embereivel bújdoklik ide 's itova, az Őtet kereső Republikánusok előtt. Írják azt is, hogy egy megesküdtt Pap által engedelmet kért vólna a' végre, hadd mehessen el, 8 Barátiyal együtt a' Fr. földről. — *Nantes* Városában egy Depositoriumjára találtak a' Republikánusok Febr. 14-dikén *Charettenak*, melly Depositoriumban vólt hatvannégy mázsa finom Angliai puskapor, ugyan an-

nyi hordókban, negyven szekéren; pus-
kába való golyóbisokkal meg-rakott tizen-
egy láda; 3 Tábori Kovács, és sok tábo-
ri eszköz 's ki-készített bőr.

A' réffzerént fogságba esett, réffzerént
a' Republikánusokhoz által szökdösött Suá-
noknak előadása szerént, az 1795-dik esz-
tendőben kötött Békességtől fogva, *Candé-*
másfél mértföldnyire fekvő *Bourmont* Vá-
rában vagyon a' Suánoknak fő-quártélyok ;
a' fő Fegyver-depositóriumjok pedig
Candéban, melly *Angers* Városától kilen-
tzedfél órányira fekszik. *Marianis* ne-
vezetű *Pedemontziumi* Fi, a' *Candéi* Kom-
mendáns, ki a' *Quiberoni* szerentsétlen pró-
bánál fogságjokba esett vólt a' Republiká-
nusoknak, de szerentsésen el szökött *Van-*
nesi rabságából. Egy ez a' *Marianis* azon
fő Személyek között, a' kik 1793-dik-
bann, által adták vólt *Toulont* az Anglu-
soknak. — Mihelyt közelgetnek a' Republi-
kánusok: azonnal harangoknak félre-ve-
se, és nagy tengeri tsigákkal való kürtölés
által jel adódik: 's a' melly Suánok, meg-
nem jelennek leg-ottann, az össze-sereglés-
nek ki-szabott helyére, büntetésül hat lí-
vert tartoznak fizetni. — Vagyon egy
Polgári Fő-Kormányfzékjek is a' Suánok-
nak, mellynek Elölülője Gróf *Chatillon* ;
egyeb Tagjai között valók pedig, több
más vissza-tért Kiköltöztteken kívül, Gróf
Bourmont és *Turpin-Crissé* Úr. Tartja

ezen Kormányfűk a' maga Űléseit *Mauléon* nevű kis Városban, melly, *Poitou'* (Pictávia) Tartományában fekszik, *Páristól* 80; *Rochelle* (*Rupella*) Városától pedig 21 órányi járó-földre. A' leg-erősebb Suánok közzül mindég háromízazan quártélyoznak *Mauléonban*; 's még ezen kívül, vagynak a' Kormányfűk' Tagjainak, vissza-tértt Kiköltözttékből álló különös Strázsáik is.

Alsó-Normándiának Avranches (*Abrincæ*) nevű Városából Febr. 19-dikénn: — „ A' Suánok ellen tusakodó Republikánus Sereg' Fő-Vezére *Hoche* Generális hadi tanátsot tartott itt tegnapelőtt, *Muller*; *Lebley*; *Quesnel* és más Generálisokkal, melly tanátsban meghatározódott, hogy ezen Ofztályaibann a' Közönséges Társaságnak, nyóltzezer fegyveres-emberrel szaporíttassék meg a' Republikánus Sereg' száma; és hogy mennyi Kerülete legyen minden Sereg-szakasz' Vezérjének.“

A' Tisztviselők' száma annyira léjjebb kezdett szállítódni, hogy tsak húsz ezer marad meg ötvenezerből.

Jourdan Vezér vissza indúlt *Párisból* Febr. 24-dikénn a' Sereghez.

Elegyes Tudósítások.

Rómából Febr. 23-dikánn: — „ Tegnap imádkozni menvén Pápa Ő Szentsége, szokása szerént a' *Sz. Péter'* Temlo-

mába, alig lép bé az öreg Szentegyházba: hat egy ember hirtelen térdre esik előtte, 's kiáltja, hogy tovább ne mennyen Ő Szentsége: mert két Emberek várják öda bellyebb a' Templombann, hogy meg-ölyék. Meg-állapodván a' Sz. Pápa, végig nézte az Embert, 's tébolyodottnak ítélvén azt, szavára semmit se' ügyelt; hanem bé ment a' Templomba: az ember pedig mindjárt ott térdenn áltában el fogattatott, 's kérdőre vonattatott. Az ezének semmi baja nem vevődött észre; hanem az erfényye és erköltsbéli magaviselése igen hijánosnak találtatott. Azt beszélette, hogy az ő hallottára tanakodtak együtt két Gyilkosok, Pápa Ő Szentségének ki-végzése eránt, 's ölö-efzközökkel bé-menvén a' Templomba, megvonták ott valamelly rejtekhelyben magokat. Igazat beszélett e', vagy pedig tsupán jutalom-kapás végett ki gondolt költeményt? még bizonyosan nem lehet tudni. *Deodati* Sándor a' neve; Borbély mesterséget tanúlt; zár alatt tartatik a' *Szent-Angyal* Várában, mellyben *Cagliostro* is raboskodott vólt sok ideig; és minden órán kemény kérdések alá fogattatik. Pápa Ő Szentsége egyébaránt frissen vagyon: hanem az *Orvosa'* tanátslásából ugyan tsak eret nyittatott ma magán, hogy ne talánn a' véletlen eset miatt, valamelly változást fzenvedjenn egésségébenn. „

Konstántzinápolyból Jan. 25-dikén: —

„A' Török Tsászár nem sokára ki fogja már hirdettetni azon új Rendtartásokat, mellyeknek a' maga Birodalmában való fel-állítását erőssen meg-határozta, bár mint ellenzették is azokat a' Török Pápok: rövid felelettel elégítvén ki őket; hogy t. i. az Alkorán, mellyen akarták ők fundálni ellenvetéseiket, tellyességgel nem ellenkezhetik a' Nép' boldogságával 's annak eszközeivel, éppen ilyen eszközök pedig az említett Rendtartások. Ezek szerént a' Török Birodalomba se' jöhetnek bé ezen túl, se' Személyek se' portékák egyébképpen; hanem minekutánna kiállották a' Kikötőhelyek- és határok-béli Kontumátzházakban, a' más *Európai* Tartományoknál szokásba vett negyvennapitisztulás' idejét.“

Stokholmból Febr. 12-dikén: — „A' Király egy Írást küldetett ezen Város' Kormányozójához, mellyben parantsollja Néki, hogy a' Városnak minden Szakaszában szorgalmatosan vizsgálta meg, 's jegyeztesse fel név szerént a' szükölködőket, és küldje Ő Felségéhez Azoknak laistromát; hogy Ő Felsege, a' Szegénység' fel-segállítására elégséges summa pénzt osztogattathasson ki.“

Svéd-Országának *Upland* nevű Tartományában *Danemora* az a' hely, a' hol észtendőnként nyöltz millió font vas ke-

rült ki az ott lévő Vas-bányából, melyet főképpen az Anglus atzél-tsinálók kerestek. Ezen Bányának a' tenger felől való oldala úgy ki-jukadt nem régiben, hogy a' tenger' vize bé-kezdett omlani a' nyílásonn. Két esztendő kívántatik reá, hogy ki lehessen még különös szorgalmatossággal is a' Bányából üríteni a' vizet. Az még is a' szerentse, hogy vagyon annyira való értz-készenni, a' mennyivel meg-lehet még érni két esztendeig az ágyú-öntő helyekben.

Erdély - Ország.

Szebenből Mártz. 5-dikénn: — „Ezenn a' részén nagy dívattyában vagyon a' rekrutázás. (új katona-szedés).

Magyar Ország.

Máramarosi Földmérő N. Csatári István Úr, a' múltt esztendőben, egy singnyi hosszúságú és egy tenyernyi szélességű *Mássát* termelztette a' *Virgíniai* dohánynak.

Gömör Vármegyében, alamisnából élösködik egy német származású százharmincz esztendőös ember, a' ki néha napján Kertéssze vólt *Rákótz*i Ferentznek.

Béts.

A' *Báts* Vármegyei újj Tsatorna' munkáját Igazgató - Társaság, Áprilisnek 2-dik napján délelötti 9 órakor össze-gyülekez-

vén Nagy-Kereskedő Ns *Baldtauff* Úr
szállására, a' Társaság' Intézetjében ki-
szabott közönséges Gyűlést fog tartani.

Egy ide való Lakos, ki már harmincz
esztendeje hogy adozó Polgár: de mostan-
ság szinte utolsó szükségre jutott volt, egy
közfönetet nyomtattatott a' *Bétsi Udvari*
Újság mellé, mellynek summája az, hogy
az ő szerentsétlen sorsát *Eszterházy* Mi-
klós Ö Hertzegsége, történetből meg-ért-
vén, úgy szívére vette, hogy ámbár a'
segítésből következheto halzonhoz sem-
mi reménység nem lehet; még is Ötet
olly állapotba méltoztatott kegyesen hely-
hezteni: a' mellyben, bús képzelődéseitől
meg-menekedve, nyugódt, még újjult,
és nemes lelkü Jóltévője eránt háládatos
érzékenységgel tellyes szívvel folytatja éle-
tének még hátra lévő napjait.

A' Magyar Cancelláriánál Registránsi
ranggal szolgált E. *Gannay* János Úr, ke-
vés napokig tartott igen sullyos nyavalyá-
ja által, ki-múlék e' Világból tegnapelőtt
délutánni négy óra tájban: életének leg-
szzebb idejében.

A' Direktórium mellől is ki-hala tegnap
dél tájban E. Concipista *Bárany* Úr.

* * *

A' *Prussziai* Tartományoknak minden
ollyatén Ekklesiáihoz, a' hol maga a' Ki-
rály a' Pátronus, parantsolatot küldött az

Egyházi Kormányfők ; melly parantsolatnak ereje fzerent tartoznak az említett Ekklesiák meg-szerezni ezen titulusú Könyvet: *D. Gottlob August Baumgarten - Crusius, Consistorial-Assessor und Stifts-Superintendenten zu Merseburg, Schrift und Vernunft für denkende Christen.* Az eddig ki-jött három Darabjai e' Könyvek; következendő tárgyakról tanítanak 1.) A' Vallás (Religió) igazságairól lehet e', és mennyit, tudni a' józan okosság által? — 2.) Honnan vagyon a' Vallásbéli első esmérete az Embernek. 3.) A' Vallásbéli esméret' terjedésének históriája, és ezen Kérdésnek meg-fejtése adatik elő: Miért nem közönséges az emberek között az Isteni Revelátzió (Kinyilatkoztatás). 4.) Meg-eggyez e' a' józan-okossággal, hogy elfogadjon az Ember közönségesen valamelly Isteni Kinyilatkoztatást; és különösen, hogy a' Szent Írást, meg-esmérje Isteni Kinyilatkoztatásnak. 5.) A' Vallásbéli hibákat szántszándékkal hagyták e' meg Jé-sus és az ő Apostolai? 6.) Vallyon az Isten le botsátkozott e' a' Vallásbann, és mennyire, az Emberek' gyarlóságához? 7.) Meg-eggyez e' a' józan-okossággal, hogy higgye az Ember a' Vallás' titkait az Isten' tanúbizonyságára? 8.) A' Bibliának Isteni sugallás által lett irattatásáról, minémü tanúságot vehet az Ember magából a' Sz. Írásból? 9.) A' Vallás' tárgyai-
ra nézve mind egy e' ha igazán vagy hi-

básan higgyen az Ember? 10.) A' Keresztyén Vallás' tudományának némelly egyes részei, és a' Sz. Írásban bé-foglaltatott dolgok eránt való kételkedésről. — 11.) Vallyon kell e' a' Gyermekeket mindjárt gyenge koroktól fogva, és miképpen vezetni a' Vallás' esméretére, 's abbann gyakorolni őket? 12.) Elő-adatik a' Szent Háromság felől való Tudomány; és 13.) A' Teremtésnek *Mózes* által közölt Hiftóriája. — A' millyen világos, tiszta, és a' nagy tárgyakhoz alkalmaztatott az Írás' módja ezen három Darabokban: hasonló fog lenni a' több Darabokban is, mellyekben szándékozik a' Tudós Szerző elő-adni az egész Keresztyén Vallást. — Rendes árra a' már készen lévő három Részeknek egy tallér 20 garás.

A' Mezei és Kerti-Gazdák' számára egy Könyv kezdett nyomtatódni a' múltt Februárius' vége felé *Berlin*ben, a' melly Frantzia nyelvonn is újjonnan készült, és mindjárt által-fordítottatott Németre. Mennyi hafznot lehessen ezen Könyvnek szorgalmatos olvasásából venni: elegendő bizonyosságul szolgálhatnak a' végre tsak az itt következő egynehány tárgyai is, mellyeket mustrául kívántunk közleni:

Mik az ezközök közönségesen, mellyek a' termő-földnek előre való el-készítésére meg-kívántatnak? A' motsáros földeket, hogy lehet termő-földekké tsinal.

ni? Mitsoda jelekből lehet a' földek' tulajdonságát meg-esmerni 's jóságát meg-ítélni? Egy újjonnan tsináltt termő-földön, mint lehet víz-árkokat és másféle tsatornákat készíteni, mellyek által meg-gátoldják a' földekenn való meg-ülepedése a' víznek? Hogy lehet meg-áztatni a' száraz földeket? Mint lehet ki-írtani a' kártékony plántákat a' szántó-földekről? A' trágyát hogy kell készíteni, 's miképpen kell hafzonra fordítani? 's a' t. — Nem tsak frantzia Könyvekből gyűjtötték ezen Munkát az eredeti Frantzia Írók: hanem valamenyi *Mezei és Kerti Gazdaskodásról* írott Könyvek jöttek ki, *Svéd, Danus, Német, Anglus,* és *Hollandus* nyelvekenn is: azokból is mind ki-vettek, a' mit leg-hafznavetheőbbnek találtak, 's egybe summáltak, ezen, nagy gonddal, és a' Közönséges-Társaság' Igazgatóinak rendeléséből dolgozott Gyűjteményekben.

Korponáról Mártz. 6-dikánn: — „*Selmetzbánya'* Városa, Koronás-Fejedelméhez és a' Közjóhoz viseltető hívségét különösen meg-akarván bizonyítani, a' még folyó terhes hadi környülállásokbann, négy ezer pozsonyi mérő-zabot nem tsak felajánlott Ő Felségének mint Haza' Attyának hadi segíttségül; hanem el is szállította ajánlmányát illendő helyre, kerülvén néki minden mérő zab, ötvenegy krajtzárjában. “